

Elinikäinen oppiminen ja hyvinvointi

Tulosalueen toiminta-ajatus

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelualue edistää ja ylläpitää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä järjestämällä matalankynnyksen opisto-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalveluita sekä ennaltaehkäiseviä senioripalveluja. Monipuoliset hyvinvointia edistävät palvelut toteutetaan asiakaslähtöisesti vastaamaan kuntalaisten parhaan arjen tarpeita. Laadukkaat hyvinvointia edistävät palvelut ovat kunnan vetovoimatekijä.

Vapaa-aikapalveluiden vastaava aloitti tehtävässään maaliskuussa. Toukokuussa aloitti perintörahoilla palkattu ehkäisevän päihdetyön koordinaattori ja kunnan turvallisuusvastaava, tämä pesti on kaksi vuotinen. Nuorisotyön kehittäminen on edennyt suunnitelmien mukaan: elo-syyskuussa saatiin palkattua perintörahoilla 0,5 + 0,5 nuoriso-ohjaajaa ja heidän myötäan päästiin lisäämään toivottua ilta- ja viikonlopputyötä. Monitoimitalon nuorisotilan lauantai aukiolot saatiin käyntiin 7.9.24 alkaen ja Hyökännummen koululla aloitettiin 5.11.24 nuorille tarkoitetut tiistai ja perjantai-illat. Nuorisopalvelut järjestivät yhdessä vanhempainyhdistyksen kanssa lapsille leirin Hyökännummen koululla kesäkuun alussa. Tästä koituneet siivouskustannukset menivät nuorisopalvelun kustannuspaikalta.

Yhteistyö perusopetuksen kanssa on myös lähtenyt toteutumaan siten, että nuoriso-ohjaajat kävivät kaikilla kouluilla 6 kertaa syksyn aikana pitämässä välituntitoimintaa. Nuorisopalvelujen ilta- ja viikonlopputöiden lisääntyminen edellytti työvuorosuunnitteluohjelmaa. Työvuorosuunnittelu ohjelma otettiin käyttöön joulukuussa ja käyttöönotto kustannukset noin 5800 € on tarkoitus saada vuoden 2024 kuluihin. Titania ohjelman ylläpito kustannukset ovat 432 €/vuosi.

Nuorisotyön Ankkuritoiminnassa on luotu käytäntöjä koulujen kanssa tehtävään yhteistyöhön. Ankkurikokouksissa on ollut tasaiseen tahtiin kutsuttuja nuoria ja heidän huoltajiaan. Aiheina ovat olleet yleisimmin näpistyksen, häiriökäyttäytyminen, kiusaaminen sekä päihteiden käyttö. Tähän mennessä poliisi on ollut aina mukana Mäntsälä-Pornainen Ankkurikokouksissa. Toivomme tämän hyvän yhteistyön jatkuvan, vaikka Mäntsälä-Pornainen Ankkuritiimin poliisi vaihtui.

Starttivalmennuksen toiminta on vakiintunut ja toiminta pyörii suunnitelman mukaan.

Etsivänuorisotyössä toinen työntekijä on pois kesäkuusta 2024 helmikuuhun 2025 asti. Sijaisuus on ollut auki kolme kertaa ja hakuaikaa on jatkettu. Tehtävään sopivia ja päteviä hakijoita on ollut vähän, mutta lokakuussa saatiin palkattua sijainen. Henkilökuntavajauksesta huolimatta etsivänuorisotyön perustehtävät on saatu tehtyä.

Liikuntapalveluissa toiminta on toteutunut suunnitellusti vuosikellon mukaan. Kesällä oli eri liikuntamuotokokeiluja mm. SUP- lautakokeilut ja lapsille oli uimakoulu Orimattilan uimahallissa. Syksy lähti käyntiin erilaisten ryhmien muodossa. Liikkumis- ja elintapaneuvontaan on ohjautunut hyvin asiakkaita ja kuntosaliaikaa on lisätty. HUR-kuntosalilaitteille on kysyntää, sillä eri ikäisten kuntoutettavien määrä on kasvanut. Uusi tilavarausjärjestelmä Timeworks otettiin käyttöön 1.6.24 ja tilojen hinnastoa päivitettiin samalla.

Kansalaisopistolla oli keväällä Ilona2024- tapahtuma. Päätoimiset käsityönopettajat toteuttivat kulttuurikasvatuksen kädentaidoista seitsemäsluokkalaisille. Turvallisuuskävely toteutettiin elokuussa. Mäntsälän kansalaisopistossa aloitti 1.8.2024 kaksi uutta työntekijää, kuvataiteen päätoiminen opettaja sekä liikunnan ja tanssin päätoiminen opettaja. Iltavalvoja vakinaistettiin.

Hyvinvointilautakunta hyväksyi kaksi opetussuunnitelmaa (kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman ja taiteen perusopetuksen aikuisten käsityön opetussuunnitelman). Kansalaisopiston tiloissa alkoi elokuussa 2024 kotoutumiskoulutus yhteistyössä maahanmuutto- ja työllisyyspalveluiden kanssa. Suomen kielen kurssi kokoontuu arkipäivisin lukuvuoden ajan opettaja Tuija Schmidin johdolla. Kurssilla oli vapaaehtoisia auttamassa opiskelijoita. AnkaraDesign suunnitteli kansalaisopistolle uuden visuaalisen ilmeen, kuten uuden logon ja yleisesitteen. Kansalaisopisto oli mukana kahdessa yhteishankkeessa: Esteet nurin ja eArt. Esteet nurin- hankkeen turvin toteutettiin ilmaisen English for Beginners- kurssin. Rehtori veti Vapaan sivistystyön päivillä elokuussa Helsingissä yhdessä Kuopion kansalaisopiston työntekijöiden kanssa Esteet nurin- hankkeen työpajan. Esteet nurin- hankkeen rahoituksella käännettiin ja painettiin yleisesitteemme englanniksi, ukrainaksi ja venäjäksi. Opistotalolla järjestettiin ensimmäistä kertaa opistotalon joulun. Se sisälsi ilmaisia työpajoja ja kotoutumiskoulutuksen opiskelijoiden musiikkiesityksen ja lisäksi he olivat valmistaneet erilaisia ruokia, joita heidän kulttuurissaan syödään jouluna. EArt- kestävää taiteen perusopetusta keskittyy henkilöstökoulutukseen. Mäntsälän kunta uudisti Pukkilan ja Pornaisten kuntien kanssa yhteistyösopimukset Mäntsälän kansalaisopiston osalta. Uudet sopimukset astuvat voimaan 2025.

Kirjaston tälle vuodelle saatu uusi toimi täytettiin, muitakin henkilöstömuutoksia on tullut mm. vakituisen työntekijän pitkän opintovapaan sekä työllistetyin muodossa. Viime vuosi tilastojen puolesta osoittaa kasvua kävijä- ja lainaajamäärissä, mutta hienoista laskua lainausmäärissä. Kirjastojärjestelmän vaihdos on alkuvuonna vaikuttanut palauttamatta jääneen aineiston laskutukseen. Uuden laskutusyhteyden rakentamisesta on myös syntynyt kuluja, joita talousarvioissa ei ole huomioitu.

Palvelujen käyttöasteen perusteella kirjastossa palattiin 2024 koronaa edeltävän ajan rytmiin. Lainaus- ja kävijämäärissä näkyy kasvua verrattuna edelliseen vuoteen. Kirkes-kirjastojen yhteinen Koha-kirjastojärjestelmä oli käytössä ensimmäisen kokonaisen vuoden ja e-aineistopalveluihin tuli muutoksia e-elokuvapalvelun vaihdoksen ja uuden valtakunnallisen e-kirjaston muodossa. Kirjasto oli mukana varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelman laatimisessa. Se valmistui ja hyväksyttiin sivistyslautakunnassa keväällä. Ryhmäkäyntien ja -opastusten toteuttaminen sekä kirjastossa että kirjaston ulkopuolella esim. yhdistysten kokoontumisissa oli aktiivista.

Omatoimista asiointia valvomaan ja kirjaston käytännön arkea helpottamaan palkattu kirjastotalkkari oli onnistunut 6 kk kokeilu. Useiden henkilöstömuutosten vuoksi sekä käynnissä olleiden perehtymisprosessien vuoksi oli mm. varovaisuutta kirjaston aineiston hankinnassa, mutta myös uutta raikasta ja reipasta otetta tehtäviin.

Kirjaston maksutulot toteutuivat ennakoitua suurempina. Niiden toteutumista on vaikea ennustaa, koska maksut ovat sanktioperusteisia. Henkilöstökulut toteutuivat alle budjetoidun ja tästä noin puolet selittyy vakituisen henkilöstön muutoksista johtuvilla syillä. Kirjaston aineiston hankintakulujen alitus liittyy mm. e-aineistojen ja aineiston muovituksen hankintamuutoksiin.

Hyvinvointipalvelut koordinoivat puistoruokailun Myllymäen koulun pihalla kesäkuun kahden ensimmäisen viikon aikana. Ruokailijoita oli keskimäärin 100 lasta/päivä. Hyvinvointipalveluissa valmistauduttiin Hyte- neuvotteluihin ja pohdittiin johdon foorumin aiheita. Vuoden 2024 avustukset haettiin ensimmäistä kertaa sähköisen järjestelmän kautta. Syksyllä järjestettiin yhdistysverkoston koordinoima ja kansalaisopiston järjestämä vapaaehtoiskoulutus ja samassa yhteydessä oli hyvinvointi- ja yhteisökoordinaattorin järjestämä vapaaehtoistoiminnan minimessut. Hyvinvointipalvelujen toimesta koottiin ensimmäisen kerran lasten- ja nuorten kesätoiminnan esite, johon koottiin kunnan, yhdistysten ja musiikkiopiston toimintaa.

Mäntsälä oli mukana alueellisessa (Keski-Uusimaa) ruoka-apuhankkeessa, jonka kaksi mäntsäläläistä osatoteuttajaa olivat Leivän tuki ry ja Ekoteko kahvila (MLL ja ev.lut. srk).

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin tulosalueella otettiin käyttöön Notecrow- ohjelma. Notecrow kokoaa turvallisuus- ja muut ohjeet selkeärakenteiseksi kokonaisuudeksi. Notecrown käyttöönotto aloitettiin Monitoimitalon (kirjasto, liikunta- ja nuorisopalvelut sekä hyvinvointipalvelut) turvallisuustietojen kokoamiseksi. Ohjelman käyttöönotto oli 0 € ja ylläpitokustannukset ovat 290 €/kk, jotka jyvitetään kunkin yksikön kustannuspaikoilta työntekijämäärän mukaan. Järjestöjen - ja seurojen yhteistyökokous järjestettiin syksyllä 2024.

Seniorityössä tehtiin laajaa verkostoyhteistyötä ja järjestettiin erilaisia tapahtumia eri puolella Mäntsälää ja osallistuttiin lukuisiin muihin tilaisuuksiin. Seniorityö on osoittanut vuoden 2024 aikana tarpeellisuutensa ennalta ehkäisevässä ikäihmisten tukemisessa monin eri keinoin; yksilöllisen tukemisen, kohtaamispaikkatoiminnan, tapahtumien ja yhteistyöverkostojen tukemisen kautta. Mäntsälän kunnan seniorityössä on resurssina yksi henkilötyövuosi ja hyvin pienet toimintakulut. Tällä resurssilla on saatu lisättyä monin keinoin ikääntyneiden hyvinvointia, mutta väestön yli 65-vuotiaiden määrän kasvaessa tarve ennalta ehkäisevään työhön entisestään kasvaa.

Hyten projektitoiminta: Harrastamisen Mäntsälän mallin, Liikkuva Mäntsälä 2025, starttivalmennuksen työpajahanke ja etsivän nuorisotyöhanke etenivät hankesuunnitelmien mukaan. Hankkeisiin ollaan hakemassa AVI:lta avustusrahaa myös vuodelle 2025. Riskinä on, että Liikkuva Mäntsälä 2025 hanke ei saa enää täysimääräistä avustusta koordinaattorin palkkakustannuksiin. Hanke on saanut jo kolme vuotta avustusta AVI:lta. Koordinaattorina toimivan liikunnanohjaajan palkkakustannuksia ei ole huomioitu vuoden 2025 budjetissa.

Tavoitteiden toteutuminen

Strategiset tavoitteet ovat toteutuneet lähes suunnitellusti. Kouluilla tapahtuvan nuorisotyön kehittäminen linkitettiin osaksi opetuspalveluiden kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän vastaista työtä. Valtuuston nähden sitova HYTE-kerroin tavoite saavutettiin melko hyvin HYTE-kertoimen ollessa 18 €/as. Edellisenä vuonna HYTE-kerroin oli 19,2 €/as.

Huomioitavaa: Titania hankintaa/käyttökustannuksia ei ollut huomioitu vuoden 2025 budjetissa. Miten VOS- tunnit toteutuvat kansalaisopistossa. Monitoimitalon kahden päätoimimisen vahtimestarin pysyminen, sillä kirjastolle ei budjetoitu vartiopalveluun yhtään rahaa. Perintörahoilla aloitettujen toimintojen jatkumisen turvaaminen.